

ПОВІДОМЛЕННЯ

про утворення разової спеціалізованої вченої ради

Заклад освіти/наукова
установа

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(ідентифікаційний код 02071240)

1. Здобувач ступеня доктора філософії

1.1. ПІБ здобувача ступеня доктора філософії	Шавранський Василь Федорович
1.2. Стать здобувача	Чоловіча
1.3. Освітньо-наукова програма, яку завершує здобувач	38610 Географія (106 Географія)
1.4. Дата початку підготовки за ОНП	15.09.2020
1.5. Дата завершення підготовки за ОНП	28.02.2025
1.6. Дата завершення навчання на попередньому освітньому рівні	31.01.2018
1.7. Окремі елементи освітньо-наукової програми забезпечуються іншим закладом вищої освіти/ науковою установою (у тому числі іноземним)	ні

2. Дисертація

2.1. Тема дисертації	Еволюція передкарпатської частини долини р. Прут у пізньому кайнозої (на основі матеріалів інженерно-геологічних вишукувань)
2.2. Анотація дисертації	Шавранський В. Ф. Еволюція передкарпатської частини долини р. Прут у пізньому кайнозої (на основі матеріалів інженерно-геологічних вишукувань). – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 10 – Природничі науки за спеціальністю 106 – Географія. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Міністерство освіти і науки України. Чернівці, 2025. Дисертаційна робота присвячена реконструкції розвитку терасового комплексу річки Прут у пізньому кайнозої на основі комплексного аналізу матеріалів інженерно-геологічних вишукувань (розвідок). Передгірні річкові долини є складними природними системами, що відображають взаємодію тектонічних, кліматичних і геоморфологічних процесів упродовж геологічної історії. Вони є не лише ключовими елементами ландшафтної структури, а й важливими об'єктами для аналізу динаміки земної поверхні, оцінки природних ризиків і розробки стратегії раціонального природокористування. Долина річки Прут у межах м. Чернівці та передмістя, є яскравим

прикладом такої системи, оскільки її розвиток визначив сучасну геоморфологічну будову регіону та сприяв накопиченню четвертинних відкладів. Ці відклади мають важливе значення для розуміння геодинаміки території, оцінки інженерно-геологічних умов та прогнозування можливих змін у природному середовищі. Аналіз існуючих підходів до класифікації річкових терас засвідчив відсутність єдиної позиції щодо їхньої кількості та критеріїв виділення, особливо в межах долини Пруту. При дослідженні та виділенні терасових рівнів за основу було взято класифікацію, запропоновану М. Векличем (1982).

Для уточнення висотних рівнів терас були використані дані з архівних матеріалів інженерно-геологічних розвідок, що дало змогу більш детально визначити структурні та морфологічні особливості терасових комплексів.

Методика комплексного вивчення річкових долин ґрунтується на поєднанні польових, камеральних і лабораторних методів дослідження. Використання палеогеографічного, геологічного, стратиграфічного та інших підходів дозволило детально аналізувати умови осадо накопичення, седиментаційні процеси та еволюцію ландшафтів.

Серед камеральних широко застосовано систематизацію та аналіз даних з бурових журналів інженерно-геологічних розвідок, який забезпечує класифікацію осадових порід за їхніми фізичними, хімічними та структурними характеристиками, що сприяє визначенню умов їхнього утворення. Документальний аналіз дозволив інтегрувати наявну інформацію з 790 інженерно-геологічних звітів (3500 свердловин) для реконструкції палеорельєфу та виявлення динаміки геологічних процесів.

Комплексний підхід до вивчення еволюції долини Пруту у пізньому кайнозої дозволив реконструювати давні палеогеографічні умови, оцінити сучасні динамічні процеси та спрогнозувати їхній подальший розвиток.

У ході дисертаційного дослідження було встановлено морфологічні та морфометричні характеристики надзаплавних терас Пруту, їхню геологічну будову, генезис, відносний вік, а також палеогеографічні умови формування.

Визначено основні чинники, які впливали на еволюцію терасового комплексу, серед яких ключову роль відіграли кліматичні зміни, тектонічні рухи та гідрологічні процеси.

Геологічні дослідження, зокрема дані, отримані з інженерно-геологічних свердловин, а також результати моделювання на основі геоінформаційних систем (ГІС), підтвердили значну нерівність поверхні корінних порід. Виявлений палеорельєф часто має складну будову та не завжди знаходить своє відображення у сучасному рельєфі, що свідчить про багатостадійну історію геоморфологічного розвитку регіону.

Оскільки в геолого-геоморфологічній будові м. Чернівці та його передмістя вдалося відстежити лише 12 терас, причому остання з них відповідає ярківсько-кизилярському часу, ми розглядаємо еволюцію долини Пруту протягом останніх 3,8 млн років.

У долині р. Прут чітко вирізняється її днище, в межах якого розташовані висока та низька заплави, а також I та II тераси.

Правий борт долини сильно уражений зсувними процесами, які проявляються здебільшого у зміщенні великих блоків, які захоплюють корінні глини. Тому тут лише фрагментарно

простежуються VII-X-та тераси, або взагалі не простежуються тераси з III по VI. У розрізах середніх та високих терас відсутній русловий алювій, що свого часу вже відмічалось М. Кожуріною (1956b). Натомість широко розвинена XII-та тераса ярківсько-кизилярська (jr-kz), яка датується середнім пліоценом. У її поверхню врізані чотири прадолини діагонального північно-західного простягання, заповненні частково озерно-болотними відкладами. У південно-східній частині ареалу наявні доступні для вивчення розрізи XI-ї тераси.

Аналіз палеодолин у досліджуваному регіоні свідчить про їхню тісну залежність від тектонічних порушень північно-західного простягання, які орієнтовані паралельно до Карпатського орогену. Більшість цих долин успадковані сучасними малими річками та їхніми притоками, що вказує на значний вплив гідрологічних та геоморфологічних процесів упродовж їхньої еволюції. Наявність лінеamentів, що перетинають основні розломи, ймовірно, вказує на оконтурення малих тектонічних блоків, що підтверджує роль неотектонічної активності у формуванні рельєфу.

На лівому борту долини комплекс терас вище та нижче "Чернівецьких воріт" простежується більш повно. Однак, як і на правому березі, вони частково деформовані схиловими процесами. Тут широко представлена XII-та пліоценова тераса, причому, на відміну від правого берега, в її будові присутній русловий алювій. Представлене стратиграфічне розчленування геологічної будови більшості терас (за виключенням I-ї та II-ї) має попередній характер і потребує подальшого уточнення методами палеогеографії (насамперед, палінологічне вивчення).

Поєднання сучасних ГІС-технологій із традиційними методами забезпечує комплексний підхід до дослідження річкових долин, що має важливе практичне значення для прогнозування природних ризиків, планування будівництва та збереження довкілля. Результати палеогеографічних реконструкцій мають широке застосування в різних сферах науки і господарської діяльності. Вони можуть бути використані при регіональному прогнозуванні інженерно- та гідрогеологічних властивостей пізньокайнозойських відкладів, що є важливим для будівництва, рекреації, меліорації та раціонального використання природних ресурсів. Отримані дані сприятимуть проведенню геологічних та інженерно-геологічних вишукувань, зокрема для оцінки стійкості ґрунтів, визначення потенційно небезпечних зон, прогнозування змін руслових процесів і забезпечення сталого розвитку територій.

Дослідження дозволяють уточнити стратиграфічну схему четвертинних відкладів, що сприятиме деталізації геологічної історії регіону, встановленню хронологічних меж формування осадових комплексів та вдосконаленню геолого-геоморфологічних моделей розвитку річкових долин. Важливим аспектом є також оцінка геоекологічних ризиків, зокрема підтоплення, ерозії берегів, змін руслових процесів та впливу техногенних факторів на природне середовище.

Результати досліджень можуть бути використані в освітньому процесі у вищих навчальних закладах для викладання дисциплін, пов'язаних із геологією, геоморфологією, інженерною геологією, екологічною безпекою та природокористуванням. Вони стануть основою для підготовки навчально-методичних матеріалів, організації практичних занять і проведення польових досліджень.

	Застосування сучасних ГІС-технологій у поєднанні з традиційними методами аналізу дозволяє не лише підвищити точність палеогеографічних реконструкцій, але й забезпечити їх ефективне використання для вирішення актуальних завдань природокористування, просторового планування та моніторингу природних процесів.
2.3. Ключові слова дисертації	річкова долина, надзаплавні тераси, русло, заплава, геолого-геоморфологічна будова, річка Прут, палеоландшафт, тектонічні деформації, лесово-ґрунтовий розріз, свердловини, геодинаміка, ГІС, моделювання та реконструкції рельєфу, палеогеоморфологічний аналіз, алювій
2.4. Посилання, за яким розміщено текст дисертації на сайті ЗВО	https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/12118

2.7. Публікації здобувача, зараховані за темою дисертації

Рідуш, Б., & Шавранський, В. (2024). Неотектонічні рухи в долині р. Прут: записи у карсті та відкладах річкових терас. Проблеми геоморфології і палеогеографії українських Карпат і прилеглих територій. 02(17), 160-172.

Рік	2024
Ключові слова	гіпсовий карст, печерні відклади, річкова долина, тектонічні рухи, терасові рівні, палеогеоморфологічний аналіз, Прут
DOI	10.30970/gpc.2024.2.4564
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/carpathians/article/view/4564

Шавранський, В. (2024). Геологічна будова четвертинних відкладів днища долини р. Прут в районі «Чернівецьких воріт» (за даними інженерно-геологічних розвідок). Науковий вісник Чернівецького університету: Географія, (847), 44-54.

Рік	2024
Ключові слова	надзаплавні тераси, геологічні розрізи, інженерна-геологія, «Чернівецькі ворота», геологічна будова, алювій
DOI	10.31861/geo.2024.847.44-54
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://geochnu.top/index.php/journal/article/view/187

Шавранський, В., & Рідуш, Б. (2024). Геолого-геоморфологічна будова долини р. Прут в районі м. Чернівці (за даними інженерно-геологічних розвідок). Науковий вісник Чернівецького університету: Географія, (849), 122-134.

Рік	2024
Ключові слова	річкові тераси, заплава, річкова долина, поховані долини, алювій, геологічні розрізи, інженерна-геологія, «Чернівецькі ворота», геолого-геоморфологічна будова
DOI	10.31861/geo.2024.849.122-134
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://geochnu.top/index.php/journal/article/view/220

3. Захист

3.1. Посилання, за яким здійснюватиметься онлайн-трансляція захисту	https://archer.chnu.edu.ua/handle/123456789/12118
---	---

4. Разова рада

4.1. Дата рішення Вченої ради про утворення разової ради	28.04.2025
--	------------

4.2. Дата наказу про введення у дію рішення Вченої ради про утворення разової ради	28.04.2025
--	------------

Голова разової ради

ПІБ	Ющенко Юрій Сергійович
Місце роботи	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Посада	професор (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Географічний факультет
Науковий ступінь	Доктор наук, 11.00.07 Гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	–
ORCID	0000-0001-5616-8089

Публікації за тематикою дисертації

Ющенко Ю., Пасічник М., Паланичко О., Вудвуд М., Закревський О. Природний територіальний устрій ландшафту р. Прут в межах Чернівецької області, його антропогенні трансформації та особливості функціонування системи потік-русло-заплава. Науковий вісник Чернівецького університету : Географія. 2023. Вип. 845. С. 41-51.

Рік	2023
Ключові слова	річка Прут, русло, заплава, молодий річковий ландшафт,

	територіальна структура річкового ландшафту, однорідні ділянки русла та заплави, природний стан, антропогенний вплив
DOI	10.31861/geo.2023.845.41-51
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://geochnu.top/index.php/journal/article/view/157/135

Zyhar A., Yushchenko Yu., Savchyn I. A study of the influence of water level fluctuations on the geodynamic situation in the natural and technical geosystem of the Dniester HPP and PSPP cascade. Geodesy, cartography and aerial photography. 2023. Is. 97. P. 24-31.

Рік	2023
Ключові слова	seismic station, hydroelectric power plant, PSPP, geosystem, geodynamics, earthquake, geology, water level fluctuations, reservoir, induced earthquake, magnitude, tectonic fault
DOI	10.23939/istcgcap2023.97.024
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/jul/30839/vseang1-24-31.pdf

Zyhar A., Savchyn I., Yushchenko Y., Pasichnyk M. Analysis of inclinometric observations and prediction of soils deformations in the area of the Dniester PSPP. Geodynamics. 2021. Vol. 1(30), N. 1(30). P. 17-24.

Рік	2021
Ключові слова	geotechnical monitoring, dispersive soils, stress-strain behaviour, inclinometric wells, Dniester PSPP
DOI	10.23939/jgd2021.01.017
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://science.lpnu.ua/jgd/all-volumes-and-issues/1302021/analysis-inclinometric-observations-and-prediction-soils

Рецензент

ПІБ	Костенюк Людмила Володимирівна
Місце роботи	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Посада	асистент (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Географічний факультет

Науковий ступінь	Кандидат наук, 11.00.07 Гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	30.11.2012
ORCID	0000-0002-1828-7084

Публікації за тематикою дисертації

Костенюк Л. Застосування програмного забезпечення ГІС для досліджень руслових процесів (на прикладі басейну р. Річка). Науковий вісник Чернівецького університету: Географія. 2022. Вип. 839. С. 91-99.

Рік	2022
Ключові слова	ГІС, 3D моделювання, інтерполяція TIN, горизонталі, басейнові системи, руслові процеси
DOI	10.31861/geo.2022.839.91-99
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://geochnu.top/index.php/journal/article/view/135/115

Костенюк Л., Заблотовська Н. Особливості руслових процесів на гірських річках в межах Ворохто-Путильського низькогір'я (басейн Черемошу). Наукові записки Тернопільського педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Географія. 2022. Т. 52. №1. С. 51-59.

Рік	2022
Ключові слова	Руслові процеси, гірські річки, поперечний переріз, врізане русло, вертикальні деформації
DOI	10.25128/2519-4577.22.1.7
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://nzg.tnpu.edu.ua/article/view/257642

Костенюк Л.В. До питання використання засобів ГІС у вивченні палеодолин в басейні Верхнього Пруту. Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат та прилеглих територій. 2023. Вип. 1 (15), С. 66–78.

Рік	2023
Ключові слова	Геоінформаційні системи, цифрова топографічна база Землі: SRTM, палеогеоморфологічний аналіз, пра-долина ріки Чорний Черемош, пра-долина ріки Чорна Тиса, пра-долина рік Лючка та Ослава
DOI	10.30970/gpc.2023.1.3948
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну	ні

таємницю / службову
інформацію

Посилання <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/carpathians/article/view/3948>

Рецензент

ПІБ	Паланичко Ольга Вікторівна
Місце роботи	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Посада	доцент (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Географічний факультет
Науковий ступінь	Кандидат наук, 11.00.07 Гідрологія суші, водні ресурси, гідрохімія
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	26.05.2010
ORCID	0000-0002-4407-4218

Публікації за тематикою дисертації

Заячук М.Д., Косташук І.І., Пасічник М.Д., Паланичко О.В., Мельник А.А. Гідроекологічна оцінка стану молодого ландшафту річки Сірет в межах України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Географічні науки». 2024. Вип. 20. С.46-55.

Рік	2024
Ключові слова	Геологія, гідрологія, конструктивна географія, геосистеми, ландшафти, молодий річковий ландшафт, оцінювання стоку і якості, моніторинг стану, гідро морфологія, ГІС-технології
DOI	10.32999/ksu2413-7391/2024-20-6
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://gj.journal.kspu.edu/index.php/gj/article/view/369

Паланичко О. Вивчення умов руслоформування річок Передкарпаття в межах алювіальних рівнин. Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2023. Вип. 1 (15). С. 48–65.

Рік	2023
Ключові слова	геогідроморфологічний аналіз, руслові процеси, алювіальні рівнини, однорідні ділянки, руслоформуючі витрати
DOI	10.30970/gpc.2023.1.3947
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні

Посилання	http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/carpathians/article/view/3947
Ющенко Ю., Пасічник М., Паланичко О., Вудвуд М., Закревський О. Природний територіальний устрій ландшафту р. Прут в межах Чернівецької області, його антропогенні трансформації та особливості функціонування системи потік-русло-заплава. Науковий вісник Чернівецького університету : Географія. 2023. Вип. 845. С. 41-51.	
Рік	2023
Ключові слова	річка Прут, русло, заплава, молодий річковий ландшафт, територіальна структура річкового ландшафту, однорідні ділянки русла та заплави, природний стан, антропогенний вплив
DOI	10.31861/geo.2023.845.41-51
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://geochnu.top/index.php/journal/article/view/157/135

Офіційний опонент

ПІБ	Байрак Галина Ростиславівна
Місце роботи	Львівський національний університет імені Івана Франка
Посада	Доцент (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Географічний факультет
Науковий ступінь	Кандидат наук, 11.00.04 Геоморфологія та палеогеографія
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	17.01.2001
ORCID	0000-0002-4802-2706

Публікації за тематикою дисертації

Байрак Г., Манько А. Геотуристична атрактивність геолого-геоморфологічних об'єктів пригир'янського Передкарпаття. Проблеми геоморфології і палеогеографії українських карпат і прилеглих територій. 2021. Вип. 2 (13). С. 143–167.

Рік	2021
Ключові слова	геотуризм, геологічні, геоморфологічні, гідрологічні, комплексні атракції, Пригир'янське Передкарпаття
DOI	10.30970/gpc.2021.2.3554
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/carpathians/article/view/3554

Назаревич А., Байрак Г., Назаревич Л. Особливості рельєфу району середньої течії р. Боржави та їхній зв'язок із геодинамікою та сейсмотектонікою. Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2023. Вип. 1 (15). С. 78–103.

Рік	2023
Ключові слова	Українське Закарпаття, долина ріки Боржави, поперечний профіль, ухил русла, розломи, геодинаміка, землетрус, сейсмотектоніка
DOI	10.30970/gpc.2023.1.3949
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/carpathians/article/view/3949

Байрак Г. Морфодинаміка р. Бистриці на Передкарпатті протягом 147-річного періоду. Проблеми геоморфології і палеогеографії Українських Карпат і прилеглих територій. 2024. Вип. 2 (17). С. 112–129.

Рік	2024
Ключові слова	морфодинаміка ріки, річкові русла, горизонтальні деформації, нестабільність, сучасні флювіальні процеси, динаміка русла, р. Бистриця, Передкарпатська височина
DOI	10.30970/gpc.2024.2.4561
ISSN	–
Одноосібне авторство	так
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/carpathians/article/view/4561

Офіційний опонент

ПІБ	Іванік Олена Михайлівна
Місце роботи	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Посада	професор (Основне місце роботи)
Факультет або інший структурний підрозділ	Навчально-науковий інститут "Інститут геології"
Науковий ступінь	Доктор наук, 04.00.05 Геологічна інформатика
Дата отримання диплома доктора філософії (кандидата наук)	–
ORCID	0000-0002-8782-4883

Публікації за тематикою дисертації

Ivanik O., Shevchuk V., Tustanovska L., Yanchenko V., & Kravchenko D. (2021) Paleogeography and neotectonics of Kaniv dislocations (Ukrainian Shield, Ukraine) in the Neogene-Quaternary period.

Рік	2021
Ключові слова	biota, Dislocations, morphometry, palaeogeographical reconstructions, tectonics
DOI	10.1080/08912963.2019.1665039
ISSN	0891-2963
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85073943485&origin=recordpage

Іванік, О., Тустановська, Л., & Гадяцька, К. Неотектоніка та морфоструктурні особливості рельєфу правобережжя середнього Придніпров'я / Neotectonics and morphostructural features of the relief of the right bank of the middle Dnieper region. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Геологія. 2022. Вип. 4(99). С. 5-11. (Scopus)

Рік	2022
Ключові слова	структурно-морфометричний аналіз, поверхня вирівнювання, вершинно-базисна поверхня, неотектогенез, морфогенез, тектонічні рухи, геодинаміка, амплітуда коливань висот рельєфу, залишковий рельєф, зсувні процеси
DOI	10.17721/1728-2713.99.01
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://geology.bulletin.knu.ua/article/view/745/655

Іванік, О., Тустановська, Л., Кравченко, Д., Гадяцька, К. Адаптація методики структурно-морфометричного аналізу до середовища ГІС для палеогеоморфологічних досліджень Канівського Придніпров'я / Adaptation of the method of structural-morphometric analysis to the gis environment for paleogeomorphological studies of the Kaniv Dnieper. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Геологія. 2020. Вип. 2(89). С. 6-11. (Scopus)

Рік	2020
Ключові слова	ГІС аналіз, структурно-морфометричний метод, моделювання, цифрові моделі, дислокації, палеорельєф
DOI	10.17721/1728-2713.89.01
ISSN	–
Одноосібне авторство	ні
Містить державну таємницю / службову інформацію	ні
Посилання	https://geology.bulletin.knu.ua/article/view/1069/853

Підтвердження

Я підтверджую, що:

- я належним чином уповноважений/а закладом освіти/науковою установою на подання цього повідомлення, і за потреби надам документ, який підтверджує ці повноваження
- усі відомості, викладені у цьому повідомленні, є достовірними

Документ підписаний електронним підписом

ЯКУБОВСЬКА НАТАЛІЯ ОЛЕКСІЇВНА

30.04.2025